

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO LIBERALŲ SAJŪDŽIO FRAKCIJA

Gedimino pr. 53, LT-01109 Vilnius Tel. (8~5) 239 63 51 Faksas (8~5) 239 63 48

Pensijų reforma: ko tikisi žmonės ir ko iš tiesų siekia Vyriausybė

Kiekvienas sąžiningai dirbantis ir mokesčius mokantis žmogus tikisi, kad po aktyvių darbo metų sulauks orios senatvės, kurios metu bus užtikrinta solidi pensija. Valdžios interesai ir žmonių lūkesčiai šiuo klausimu turėtų sutapti – valstybė turi garantuoti orią ir ramią senatvę. Deja, siūloma pensijų reforma rodo ką kitą, - tai Vyriausybės interesą lįsti į žmogaus kišenę, o ne reformos būdu užtikrinti orią ir saugią senatvę bei tinkamą pensiją.

Visų pirma, Valstybė turėtų garantuoti:

- Sąžiningą pensijos dydį. Tai reiškia, kad pensijos dydis turi priklausyti nuo to, kiek žmogus sukaupia per ilgus darbo metus. Valstybė privalo garantuoti, kad senatvėje žmogui sugrįš visi pensijų kaupimo fonduose ar „Sodroje“ sukaupti pinigai.
- Visos sukauptos pensijos sumos išmokėjimą naudingiausiomis pensininkui sąlygomis.
- Sukauptos pensijos atsiėmimą arba paveldėjimą, siekiant maksimaliai mažinti valstybės įsipareigojimus dabartiniams ir būsimiems pensininkams.

Visa tai mes galėtume pasiekti, tačiau reikia parodyti, kad pensijų kaupimo sistema gali būti patikima. Deja, šiuo metu Vyriausybė pasirinko kitą kelią. Nors Vyriausybės žadama garantija bazinę pensiją mokėti pereinamuoju laikotarpiu - geras sprendimas, tačiau labai laikinas. Patvirtinus šiuos sprendimus, bazinis pensijos dydis priklausys ne nuo „Sodrai“ surenkamų įmokų, o tik nuo valdžios sprendimų. Taigi, kyla grėsmė, kad pensija taps manipuliacijos įrankiu prieš rinkimus, ir tai tikrai nepridės pasitikėjimo ir nepaskatins žmonių kaupti pensijas senatvės laikotarpiui.

Nors daug perspektyvesnė yra 2-oji pensijų kaupimo pakopa, kuria skatinama savarankiškai rūpintis savo ateities pensijos dydžiu, dabartinis Vyriausybės siūlymas atsisakyti 2-osios pensijų kaupimo pakopos visiškai sužlugdys visuomenės pasitikėjimą bet kokia pensijos kaupimo forma.

Šiandien yra numatyta, kad anuiteto sutartis yra privaloma sukauptus apie 17 000 Eur, ir žmogus turi laisvę pasirinkti, su kokia įmone sudaryti šią sutartį. Deja, šią laisvę Vyriausybė siūlo naikinti – 2-osios pakopos kaupimo fonde žmonės, sukaukę daugiau nei 10 000 Eur, privalės sudaryti anuiteto sutartį tik su „Sodra“, kito pasirinkimo nebeliks. Tokiu būdu siekiama panaikinti galimybę anuitetų paslaugą teikti privačioms bendrovėms. Tačiau žinant buvusias ir esamas „Sodros“ problemas, kokios gali būti garantijos, kad vėl nebus sprendimų mažinti išmokas, juolab kad apdraustųjų

skaičius 2050 m. bus ne 118 mln., kaip buvo planuota, o tesieks tik 0,69 mln. („Eurostat“ duomenimis). Esant mažesniai apdraustųjų skaičiui, beveik per pusę mažės ir „Sodros“ biudžetas.

Dabar galiojantis pensijų kaupimo įstatymas numatė, kad įmokos į pensijų kaupimo fondą iš „Sodros“ turėjo augti nuo 2,5 proc. iki 5,5 proc. (tiesa, krizės laikotarpiu - 2009 m. - ši „Sodros“ pervedama dalis sumažėjo iki 1,5 proc.) Tačiau kaupiantiems pensiją „2+2+2“ nuo 2020 m. kaupimo procentai turėjo padidėti iki 3,5 proc., ir tai turėjo atstatyti krizės metu sumažintą tarifą. Dabar Vyriausybė siūlo formulę keisti į „0+4+2“ ir žada didesnes pensijas. Tačiau jau dešimtą kartą keičiama pensijų skaičiavimo formulė jokios esminės naudos neatneš, pensijos kaupimo tempas visiškai nepadidės, o žmonių lūkestis liks nepateisintas. Kyla klausimas, tai kur čia naujos sistemos patrauklumas ir patikimumas?

Užuot naikinusi galimybes žmonėms savarankiškai prisidėti prie pensijos, valstybė turėtų aktyvinti būsimų pensininkų iniciatyvas kaupti. „Sodra“ yra pajėgi didinti įmokų dalį - „Sodros“ biudžetas šiuo metu siekia apie 200 mln. Eur, pensijų fonde yra sukaupta 380 mln. Eur daugiau negu reikia išmokėti pensijoms. Manau, tinkama sistema galėtų būti „5,5+x+0“, kai 5,5 proc. – tai ankstesnis „Sodros“ įsipareigojimas prisidėti prie 2-osios pakopos pensijų kaupimo. Padidinti šią dalį iki 5,5 proc. būtų galima nuo kiekvieno asmens gaunamo atlyginimo, o ne nuo VDU (vidutinio darbo užmokesčio). „X“ – kiekvieno asmeninė dalis iš atlyginimo, darbdavių prisidėjimas, vaikų, giminių ir t. t., o valstybės biudžeto lėšos - „0“.

Mano įsitikinimu, Vyriausybės pensijų reformos siūlymai nėra pagrįsti ir, užuot paskatinę žmones kaupti pensijas senatvei, nesukurs naujos pensijų kaupimo ir išmokėjimo sistemos patikimumo ir patrauklumo. Kyla pagrįstos abejonės, ar daug bus norinčių nuo 40-ties metų atidėti savo dalį atlyginimo į neaiškia ir visiškai negarantuotą ateities pensiją?

Kontaktinis asmuo:

Jonas Varkalys

Lietuvos Respublikos Seimo Liberalų sąjūdžio frakcijos narys,

Socialinių reikalų komiteto narys

Mob. +370 698 25350

El. p. jonas.varkalys@lrs.lt